
Raportarea financiară și non-financiară a entităților din România care operează în agricultură, silvicultură și piscicultură

Mihaela MOCANU,
Academia de Studii Economice din București,
E-mail: mihaela.mocanu@cig.ase.ro

Aureliana-Geta ROMAN,
Academia de Studii Economice din București,
E-mail: romanaureliana@yahoo.de

Rezumat

Datorită interesului crescut pentru probleme ce țin de sustenabilitate, entitățile care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură, sunt expuse la o varietate de provocări ecologice. Mai mult, aceste domenii sunt de o importanță strategică pentru economia unei țări, fapt care incită, de asemenea, la dezbateri publice. Studiul de față își propune să furnizeze o descriere detaliată și exactă a informațiilor financiare și non-financiare furnizate de către entitățile românești cotate care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură. Cercetarea depășește simpla descriere a conținutului rapoartelor către acționari. Scopul este de a evalua performanța și stabilitatea financiară a companiilor selectate și de a investiga relațiile dintre bunăstarea financiară a acestor companii și măsura în care acestea publică informații non-financiare. Eșantionul este format din companii care își desfășoară activitatea în domeniile agricultură, silvicultură și piscicultură și care sunt cotate la Bursa de Valori București din România.

Cuvinte-cheie: Agricultură, sustenabilitate, raportare, performanță, Bursa de Valori București.

Clasificare JEL: M41, M42, Q15, Q22.

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Mocanu, M. and Roman, A.G. (2016), Financial and non-financial reporting in Romanian entities operating in agriculture, forestry, and fishery, *Audit Financiar*, vol. XIV, no. 6(138)/2016, pp. 659-669, DOI: 10.20869/AUDITF/2016/138/659

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2016/659>

Introducere

Entitățile care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură se confruntă cu o varietate de provocări ecologice. Mai mult, aceste domenii sunt de o importanță strategică pentru economia unei țări, astfel încât aceste sectoare au captat interesul cercetătorilor de-a lungul timpului. Literatura de specialitate include numeroase studii care se ocupă cu raportarea financiară și non-financiară în aceste sectoare operaționale. De exemplu, Jack (2007) abordează dificultățile cu care se confruntă fermierii atunci când utilizează contabilitatea și explorează mediul agricol actual, întrucât acest mediu pretinde agricultorilor mai mult ca niciodată să se angajeze în activități contabile. Dovezile colectate pentru această lucrare reliefează faptul că, în fața puterii corporatiste sau a activităților „post-productiviste”, fermierii sunt obligați să se implice în contabilitate într-o măsură mai mare decât în trecut. Totodată, Bosch, Sabata Aliberch și García Blandón (2012) realizează o cercetare empirică, care compară și diferențiază dificultățile contabile rezultate din utilizarea a două metode de evaluare a activelor biologice în sectorul agricol (la valoare justă și la cost istoric).

Studiul lui Whittaker, McManus și Smith (2013) compară 11 instrumente contabile existente privind gazul cu efect de seră (GES), elaborate în scopul de a calcula emisiile provenite de la culturile arabile, fie pentru producția de alimente, fie pentru cea de bioenergie în Marea Britanie, efectuând o analiză multicriterială în scopul testării punctelor tari și slabe. Whittaker, McManus și Smith (2013) argumentează importanța studiului lor subliniind faptul că, dintre toate sectoarele economice din Marea Britanie, agricultura contribuie cu circa 9% la emisiile de GES anuale și este o componentă semnificativă a emisiilor aferente ciclului de viață al multor produse alimentare de zi cu zi, precum și a altor produse. Într-un mod similar, O'Brien ș.a. (2014) compară efectul aplicării a două metode diferite pentru completarea unei analize marginale a curbei costurilor de reducere a emisiilor naționale de GES agricole. Acest studiu se alătură literaturii care demonstrează importanța sustenabilității în agricultură, arătând că sectorul agricol a reprezentat 10% din emisiile de GES ale Uniunii Europene în anul 2011. La nivel internațional, acest procent a variat între 2% în Malta, la peste 30% în Irlanda.

Pe lângă obligația reducerii emisiilor de GES, agricultura se confruntă și cu provocarea de a mări producția de

hrană pentru o populație mondială în creștere și de a furniza materii prime pentru extinderea producției de biocombustibil. Fără niciun dubiu, industria agroalimentară este crucială. Cu toate acestea, se observă o literatură științifică limitată în domeniul contabilitate cu privire la industria agroalimentară, precum și abordarea sporadică a problemelor de contabilitate în literatura agricolă (Argiles și Slof, 2001; Juchau și Hill, 2000).

Studiul de față încearcă să umple acest vid prin investigarea raportării financiare și non-financiare a companiilor care operează în sectorul agricol, precum și a companiilor din domenii conexe (silvicultură și piscicultură). Studiul descrie, în primul rând, metodologia de cercetare folosită, în detaliu. În continuare sunt prezentate și discutate rezultatele cercetării, iar secțiunea finală cuprinde concluziile.

1. Aspecte metodologice

În ceea ce privește filozofia cercetării, lucrarea de față reflectă pozitivismul (în conformitate cu tendințele actuale în domeniul cercetării contabile identificate de Mocanu, 2015b), care este răspândit în mod tradițional în științele naturale. Așa cum subliniază Saunders, Lewis și Thornhill (2007), filozofia de cercetare conține ipoteze cu privire la viziunea cercetătorilor asupra lumii, care au un impact mare asupra alegerii strategiei și metodelor de cercetare. În primul rând, în filozofia pozitivismului, cercetătorul nu se concentrează pe impresii, ci pe fapte care construiesc „realitatea socială observabilă”, de obicei investigate de cercetători în științele naturii (Remenyi ș.a., 1998). În domeniul financiar, așa cum se menționează de către Jensen (1976), citat de Ionașcu (1997), filozofia pozitivismului se traduce printr-o teorie capabilă să explice de ce contabilitatea este ceea ce este, de ce contabilii fac ceea ce fac și care sunt efectele acestor fenomene asupra societății și economiei. În al doilea rând, cercetarea pozitivistă se realizează într-un context independent de valorizare. În măsura în care este posibil, cercetătorul este extern procesului de colectare a datelor, cu alte cuvinte nu afectează, și nici nu este afectat de subiectul cercetării (Saunders, Lewis și Thornhill, 2009).

În ceea ce privește scopul cercetării, studiul de față este conceput atât ca un studiu descriptiv, cât și ca unul explicativ. Așa cum este definit de către Robson (2002), obiectul cercetării descriptive este acela de a oferi un profil exact al persoanelor, evenimentelor sau situațiilor.

Prin urmare, prezentul studiu își propune să ofere o descriere detaliată și exactă a informațiilor financiare și non-financiare furnizate de către entitățile cotate românești care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură. Cu toate acestea, studiul trece dincolo de simpla descriere a conținutului rapoartelor către acționari și se angajează într-o cercetare exploratorie. Scopul este acela de a evalua performanța și stabilitatea financiară a companiilor selectate și de a explica relațiile dintre bunăstarea financiară a acestor societăți și măsura în care ele publică informații non-financiare.

Pentru a obține răspunsuri la întrebările ridicate de lucrare, s-a realizat o analiză a datelor secundare. Prin definiție, datele secundare sunt date care au fost deja colectate în alte scopuri. Saunders, Lewis și Thornhill (2007) identifică următoarele tipuri de date secundare:

- **Date secundare documentare**, constând în materiale scrise (cum ar fi bazele de date ale unei organizații, comunicări sau pagini web, rapoarte și procese verbale ale comisiilor, reviste, ziare, jurnale și transcrieri ale unor interviuri) și materiale nescrise (de exemplu, conturi media, înregistrări vocale, înregistrări video);
- **Date secundare din multiple surse**, care pot fi în funcție de locație (cum ar fi rapoartele de țară, publicațiile guvernamentale, cărți, reviste) sau reprezentând serii de timp (pe baza statisticilor și rapoartelor aferente unui sector industrial, publicații guvernamentale, publicații ale Uniunii Europene, cărți, reviste);

- **Date secundare provenite din sondaje**, inclusiv recensăminte, anchete continue și periodice, precum și anchete *ad-hoc* efectuate de către entități cum ar fi organisme guvernamentale și non-guvernamentale sau mari organizații.

În sensul prezentei cercetări, autorii utilizează primul tip de date, respectiv datele secundare documentare, care includ pachetele de rapoarte dedicate acționarilor și disponibile online, pe pagina web a Bursei de Valori București, pentru companiile din eșantion. Motivele alegerii acestei surse de date sunt conexe avantajelor utilizării datelor secundare, mai exact: au mai puține cerințe de resurse; oferă evaluări prudente ale fenomenelor studiate, fapt benefic mai ales în situații organizaționale sensibile, cum ar fi aspecte ce țin de continuarea activității; pot fi verificate relativ ușor, fiind date permanente și disponibile public. De asemenea, cercetătorii sunt independenți de datele secundare, prin urmare, alegerea acestui tip de date este în concordanță cu filozofia pozitivismului.

Eșantionul cuprinde toate companiile care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură și sunt cotate la Bursa de Valori București. În consecință, eșantionul constă din 23 de organizații cu următoarele coduri NACE prezentate în **Tabelul 1** (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne; Ro. Nomenclatorul statistic al activităților economice în Comunitatea Europeană).

Tabelul 1. Structura eșantionului în funcție de activitate

Tipul activității	Nr.	%
111 Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și semințe oleaginoase	5	22%
161 Activități auxiliare pentru producția vegetală	6	26%
147 Creșterea păsărilor	5	22%
Altele (146 Creșterea porcinelor, 130 Cultivarea plantelor pentru înmulțire, 220 Exploatare forestieră, 210 Silvicultură și alte activități forestiere, 164 Prelucrarea semințelor pentru înmulțire și 322 Acvacultură de apă dulce)	7	30%
TOTAL	23	100%

Sursa: Prelucrările autorilor

În plus, **Tabelul 2** prezintă dispersia geografică a societăților selectate, pentru a oferi o imagine de ansamblu mai clară asupra eșantionului. Din punct de vedere administrativ, România este împărțită în 41 de județe și opt regiuni, după cum urmează: Regiunea I Nord-Est, care

cuprinde județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui; Regiunea II Sud-Est: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Vrancea și Tulcea; Regiunea III Sud: Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman; Regiunea IV Sud-Vest: Dolj, Gorj, Mehedinți,

Olt și Vâlcea; Regiunea V Vest: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș; Regiunea VI Nord-Vest: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj; Regiunea VII Centru: Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu; și Regiunea VIII București-Ilfov. Aproape o treime din companiile din eșantion sunt situate în regiunea de sud (35%), 17% operează în Nord-Vest, în timp ce 13% au sediul în Nord-Est și același procent în Centru. A cincea parte rămasă din totalul companiilor operează în Sud-Est, Sud-Vest, Vest și București-Ilfov.

Tabelul 2. Structura eșantionului în funcție de aria geografică

Regiune	Nr.	%
I Nord-Est	3	13%
II Sud-Est	1	4%
III Sud	8	35%
IV Sud Vest	1	4%
V Vest	2	9%
VI Nord Vest	4	17%
VII Centru	3	13%
VIII București-Ilfov	1	4%
TOTAL	23	100%

Sursa: Prelucrările autorilor.

Pentru fiecare companie din eșantion autorii au analizat cel mai recent raport financiar anual publicat pe pagina web oficială a Bursii de Valori București (www.bvb.ro), respectiv pachetul pregătit pentru anul încheiat la 31 decembrie 2013. În general, în conformitate cu reglementările din România, raportul financiar publicat de către societățile cotate la bursă include următoarele elemente: situațiile financiare, raportul administratorului, raportul cenzorului, raportul auditorului extern, deciziile adunării generale a acționarilor, precum și raportul întocmit în conformitate cu Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare din România nr. 1/2006.

2. Rezultate și discuții

2.1. Analiza rapoartelor de audit ce privesc situațiile financiare ale companiilor selectate

Unul dintre obiectivele prezentului studiu este analiza opiniei emisă de auditor privind cele mai recente situații financiare ale companiilor din eșantion.

Abordarea utilizată pentru analizarea rapoartelor de audit este în concordanță cu cercetările anterioare ale lui Mocanu (2015a), Păunescu (2015), Mocanu (2011) și Țurlea, Ștefănescu și Mocanu (2010). În cazul particular al societăților selectate, au fost identificate cinci situații diferite, prezentate în **Tabelul 3**. Majoritatea misiunilor de audit au fost efectuate în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit (ISA), adoptate în totalitate de către Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR). Într-un astfel de caz, auditorii oferă un nivel ridicat de asigurare rezonabilă asupra situațiilor financiare auditate, respectând prevederile legislative aplicabile privind auditarea entităților de interes public din România. În mod surprinzător, într-un caz, asigurarea oferită de raportul auditorului este limitată, deoarece auditul a fost efectuat în conformitate cu Standardul internațional privind serviciile conexe ISRS 4400 „Angajamente pentru efectuarea de proceduri convenite”. Un alt caz particular este cel al unui număr de două companii care nu au publicat rapoartele anuale și nici raportul de audit. Pentru șase companii raportul auditorului independent nu a fost inclus în pachetul privind raportarea anuală, fiind astfel indisponibil.

Tabelul 3. Tipuri de opinii de audit în eșantion

Caz	Nr.
Opinie nemodificată (ISA)	7
Opinie modificată (ISA)	7
Revizie limitată (ISRS 4400)	1
Raportare anuală nedepusă	2
Raport de audit indisponibil	6
TOTAL	23

Sursa: Prelucrările autorilor.

Interesantă a fost, de asemenea, tipologia auditorilor care au efectuat auditul companiilor cotate la BVB din domeniile agricultură, silvicultură și piscicultură, prezentată în **Tabelul 4**. Niciunul dintre auditorii care au fost mandatați de către companiile din cele trei domenii de activitate nu face parte din grupul Big Four. Majoritatea auditorilor (73%) sunt societăți mai mici, în timp ce restul de 27% sunt persoane fizice.

Tabelul 4. Tipul de auditor

Tipul de auditor	Nr.
Din afara Big Four	11
Din Big Four	0
Individual	4
TOTAL	15

Sursa: Prelucrările autorilor.

De asemenea, în legătură cu raportul de audit, au fost analizate domeniile care au declanșat o opinie modificată. Câțiva dintre declanșatori sunt generali, de exemplu, lipsa operațiunilor în anul de raportare sau existența unor probleme de continuitate a activității (pentru o analiză detaliată a responsabilității auditorului în legătură cu asemenea aspecte sunt relevante comentariile lui Țurlea și Mocanu, 2010). În privința activelor imobilizate, opinia de audit a fost modificată pe baza următoarelor motive: societatea nu și-a reevaluat imobilizările corporale; nicio amortizare nu a fost calculată; recuperarea investițiilor financiare este îndoielnică; există investiții financiare semnificative într-o parte afiliată aflată în stare de faliment pentru care nu au fost înregistrate ajustări pentru pierdere de valoare; auditorii au identificat alte aspecte importante legate de: reevaluarea clădirilor aferente unui contract abrogat; clădiri, rezerve din reevaluare, amortizare; terenuri și proprietăți. În ceea ce privește stocurile, aspectele menționate ca bază a unei opinii de audit modificate au fost: valoarea realizabilă netă a pieselor de schimb mai vechi de un an; stocuri deținute în custodie pentru terți; evaluarea costului de producție al stocurilor; valoarea realizabilă netă a consumabilelor. În legătură cu terții, următoarele aspecte au fost semnificative pentru auditori: gradul de recuperare a creanțelor comerciale și a creanțelor de la părți afiliate; facturi care urmează să fie primite; datorii neplătite pentru care nu a fost înregistrată nicio ajustare corespunzătoare; lipsa de confirmări de sold de la furnizori. Doar în două cazuri au declanșat o opinie modificată problemele legate de numerar și echivalente de numerar.

O altă zonă care a fost considerată ca fiind tratată greșit de către auditorul financiar a fost cea a veniturilor și cheltuielilor, în care declanșatori semnificativi pentru o opinie modificată au fost: vânzări și costuri aferente scoaterii din gestiune a stocurilor; cifra de afaceri; costurile aferente; supraevaluarea rezultatului prin subvenționarea perioadelor anterioare; supraevaluarea cheltuielilor de exploatare și a veniturilor din exploatare, fără a afecta rezultatul.

Au existat, de asemenea, cazuri în care opinia de audit nu a fost modificată, iar auditorul a subliniat doar câteva aspecte într-un paragraf separat: existența unui litigiu în curs de desfășurare cu o rezoluție necunoscută și imprevizibilă; potențiale dificultăți în plata creditelor bancare pe termen scurt; tratamentul contabil al subvențiilor; pierderi din creanțe și debitori diverși (client în faliment). Patru astfel de situații de evidențiere a unor aspecte într-un paragraf de observații au fost identificate în analiza celor 15 rapoarte de audit.

2.2. Evaluarea performanței și stabilității financiare a companiilor cotate

Un al doilea obiectiv al cercetării efectuate a fost analiza performanței și stabilității financiare a companiilor din eșantion. Sursa de informații este reprezentată de cele mai recente date financiare publicate pe pagina web a Bursei de Valori București. Au fost incluse în analiză cifrele-cheie din situațiile financiare ale anului 2013 (pentru 17 companii) și ale anului 2012 (în cazul a trei companii), deoarece nu au fost disponibile alte informații mai recente. Pentru trei din cele 23 de companii nu au fost disponibile date, prin urmare, această parte a studiului a fost efectuată doar pentru un eșantion de 20 de companii. Patru indicatori-cheie au fost calculați pentru fiecare dintre cele 20 de companii, după cum se poate observa în **Tabelul 5**. Fiecare dintre acești indicatori a fost interpretat în conformitate cu următoarea scală de evaluare (prezentată în **Tabelul 6**).

Tabelul 5. Descrierea indicatorilor de performanță utilizați

Domenii de analiză		Indicator	Simbol	Formulă
Stabilitate financiară	Finanțare	Rata capitalurilor proprii	I1	Capitalurile proprii/Total capital * 100
	Lichiditate	Durata de rambursare a datoriei, exprimată în număr de ani	I2	(Capital împrumutat – Numerar și echivalente de numerar)/Fluxuri de numerar înainte de impozitare
Situația profiturilor	Randament	Randamentul investițional	I3	(Rezultatul curent + Dobânda aferentă capitalului împrumutat)/Total capital * 100
	Rezultat	Fluxuri de numerar ca procent din cifra de afaceri	I4	Fluxuri de numerar înainte de impozitare/ Cifră de afaceri * 100

Sursa: Prelucrările autorilor în conformitate cu Probst (2008).

Autori din literatura germană (Probst, 2008) au ales doar patru indicatori principali pe baza relevanței și puterii lor informaționale, cu scopul de a oferi claritate și simplitate concluziilor cercetării.

În primul rând, cu scopul de a diagnostica stabilitatea financiară a societăților din eșantion, au fost selectați doi indicatori ca fiind relevanți: rata capitalurilor proprii și durata de rambursare a datoriei în ani. Cu cât rata capitalurilor proprii este mai mare, cu atât mai bună este stabilitatea financiară a societății. O rată negativă a capitalurilor proprii (de obicei, pornind de la capitaluri proprii negative), este un semn de expunere la faliment. O durată foarte bună de rambursare a datoriei este considerată durată mai mică de trei ani, în timp ce o

durată mai mare de 12 ani este un indicator al unei stabilități financiare slabe.

În al doilea rând, situația profiturilor este descrisă de randamentul investițional și de fluxul de numerar exprimat ca procent din cifra de afaceri. Un randament investițional mai mare de 12%, sugerează o situație bună și foarte bună, în timp ce o valoare mai mică de 8% sau o valoare negativă semnaleză o problemă gravă în situația profiturilor. O interpretare similară este cea aferentă fluxului de numerar exprimat ca procent din cifra de afaceri. În cazul în care procentul este mai mare de 10%, compania analizată are o situație foarte bună. Dacă valoarea este mai mică de 5%, rezultatul este interpretat ca nefavorabil. Valorile negative sugerează, în general, o expunere mai mare la faliment.

Tabelul 6. Cheia de interpretare a celor 4 indicatori

Simbol	Scală de evaluare				
	Foarte bine (1)	Bine (2)	Mediu (3)	Nefavorabil (4)	Expus la faliment (5)
I1	> 30%	> 20%	>10%	<10%	negativ
I2	< 3 ani	< 5 ani	<12 ani	<30 ani	>30 ani
I3	> 15%	> 12%	> 8%	<8%	negativ
I4	>10%	>8%	>5%	<5%	negativ

Sursa: Prelucrările autorilor în conformitate cu Probst (2008).

Tabelul 7 prezintă rezultatele analizei efectuate asupra performanței financiare a companiilor din eșantion. Pe baza datelor din situațiile financiare, toți cei patru indicatori-cheie au fost calculați pentru fiecare dintre companiile din eșantion. Pentru a permite interpretarea, valorile rezultate pentru fiecare companie și fiecare indicator au fost codificate, folosind valori numerice întregi pe o scală de la 1 (foarte bun) la 5 (risc de faliment). **Tabelul 7** conține media pentru fiecare indicator și pentru fiecare domeniu de activitate, cu

scopul de a oferi o imagine adecvată asupra întregului eșantion. Cea mai mare stabilitate financiară se observă în cazul companiilor care desfășoară activități-suport pentru producția vegetală (NACE 161), în timp ce companiile mai puțin stabile sunt cele care se concentrează asupra creșterii păsărilor (NACE 147). Situația profiturilor tinde să fie negativă în întreg eșantionul. În această privință, companiile care desfășoară activități-suport pentru producția vegetală sunt cele mai performante.

Tabelul 7. Stabilitatea și performanța financiară a companiilor selectate

Domeniul de activitate	I 1	I 2	I 3	I 4	Stabilitate financiară	Situația profiturilor	Rezultatul global
111	1,50	4,00	4,25	3,00	2,75	3,63	3,19
161	1,00	3,00	3,67	3,00	2,00	3,33	2,67
147	2,75	3,25	4,00	3,25	3,00	3,63	3,31
Altele	1,00	4,00	4,50	3,83	2,50	4,17	3,33

Sursa: Prelucrările autorilor.

2.3. Raportarea non-financiară a companiilor selectate

Important pentru cercetarea curentă a fost, de asemenea, modul în care companiile selectate raportează aspecte non-financiare, și anume, ce detalii cu privire la aspectele de sustenabilitate sunt incluse în raportul elaborat în conformitate cu Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 1/2006. Observațiile au de obicei, un caracter general și pozitiv, așa cum se poate observa în următoarele extrase din rapoarte:

- Extras 1.* „Operațiunile companiei au un impact mediu asupra mediului înconjurător, în special datorită utilizării produselor chimice (îngrășăminte, erbicide, insecticide), dar aceste efecte pot fi preîntâmpinate în special prin utilizarea rațională a acestora și stricta supraveghere a acestor materiale. Compania deține toate autorizațiile necesare pentru desfășurarea în mod legal a activității sale”.
- Extras 2.* „Activitățile principale ale companiei nu au un impact semnificativ asupra mediului înconjurător. Utilizarea pesticidelor se realizează pentru tratarea culturilor agricole și ambalajele sunt transmise centrelor de colectare autorizate. În zona de prelucrare a lemnului, există un sistem de evacuare a rumegușului, care a fost modernizat în anul 2010”.
- Extras 3.* „Impactul asupra mediului devine eficace, mai ales la procesarea semințelor (proces care are ca rezultat coji și pierderi de substanță în procesul de tratament) sau la depunerea substanțelor de tratare și a produsului final. Cu toate că respectivele coji reprezintă un deșeu biodegradabil, unele echipamente de prelucrare din cadrul companiei dispun de filtre speciale pentru acestea. Mai mult decât atât, substanțele de tratare sunt depozitate în camere speciale, în conformitate cu normele în vigoare. Tratamentul se realizează cu mașini de tratare depozitate în încăperi închise, care au suflante de aerosoli și care sunt manipulate de către personal specializat. Depozitarea produsului final se face în depozite special amenajate în acest scop, care nu permite poluarea mediului înconjurător”.

Extras 4. „Compania are autorizația de mediu nr. X. Nu există factori de incertitudine care ar putea afecta mediul înconjurător. Compania detaliază amănunțit gestionarea deșeurilor pe care le transmite periodic unităților specializate, conform contractelor încheiate în acest scop. Acțiunile de protecție a mediului sunt în conformitate cu normele în vigoare, asigurând astfel un echilibru între dezvoltarea economică și protecția mediului. Personalul este instruit și încurajat în a avea un comportament ecologic în toate aspectele vieții sale. Monitorizarea și respectarea condițiilor impuse prin autorizațiile de mediu, precum și implementarea măsurilor impuse de programele de conformitate reprezintă moduri de acțiune în spiritul principiilor normelor interne ale companiei și în concordanță cu legislația în vigoare. Compania nu a fost și nu este implicată în niciun litigiu în ceea ce privește protecția mediului înconjurător, și nici nu se preconizează un astfel de litigiu”.

Extras 5. „Toate locațiile au autorizații de mediu valabile, iar compania se conformează legislației în vigoare. Ferma de la Y a devenit o unitate model la nivel european, ce nu mai este sub supraveghere specială, devenind astfel o fermă cu auto-control. Politica de mediu este orientată spre respectarea normelor privind problemele de mediu și de sănătate a muncii, în vederea creșterii gradului de conștientizare al angajaților cu privire la mediul înconjurător, fapt ce trebuie să devină o cerință minimală de comportament în cultura companiei”.

Cele cinci fragmente prezentate mai sus sunt o excepție, oferind cel mai mare număr de informații dintre toate rapoartele analizate. Cel mai adesea, companiile afirmă că au toate autorizațiile necesare și că operațiunile lor nu au niciun impact asupra mediului înconjurător.

2.4. Investigarea relațiilor dintre bunăstarea financiară și opinia de audit, respectiv gradul de raportare a informațiilor non-financiare

Pentru a identifica relația potențială dintre variabilele dependente și independente au fost testate cu ajutorul analizei de regresie următoarele ipoteze.

H1. Există o relație semnificativă între stabilitatea financiară a unei companii și tipul opiniei de audit.

H1.1. Există o relație semnificativă între valoarea ratei capitalurilor proprii ale companiei și tipul opiniei de audit.

H1.2. Există o relație semnificativă între durata de rambursare a datoriilor companiei exprimată în ani și tipul opiniei de audit.

H2. Există o relație semnificativă între performanța financiară a companiei și tipul opiniei de audit.

H2.1. Există o relație semnificativă între randamentul investițional al companiei și tipul opiniei de audit.

H2.2. Există o relație semnificativă între fluxul de numerar al companiei exprimat ca procente din cifra de afaceri și tipul opiniei de audit.

H3. Există o relație semnificativă între performanța și stabilitatea financiară a companiei și tipul opiniei de audit.

Tabelul 8. Statistica descriptivă pentru datele analizate în legătură cu H1, H2 și H3

	Stabilitate financiară	Situația profiturilor	Rezultatul final	Numărul de rezerve din raportul de audit
Average	2,35	3,69	3,02	1,69
Maximum	3,50	5,00	4,00	8,00
Minimum	1,00	2,00	1,50	0,00
Range	2,50	3,00	2,50	8,00
Median	2,50	3,50	3,00	0,00
1st Quartile	2,00	3,00	2,50	0,00
3rd Quartile	3,00	5,00	4,00	2,00
Inter-Quartile Range	1,00	2,00	1,50	2,00
Standard deviation	0,83	1,03	0,84	2,72
Count	13,00	13,00	13,00	13,00
Standard error	0,23	0,29	0,23	0,75
Skewness	-0,47	0,13	-0,16	1,79
Kurtosis	-1,03	-1,17	-1,13	2,21

Sursă: Prelucrările autorilor.

H4. Există o relație semnificativă între stabilitatea financiară a unei companii și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H4.1. Există o relație semnificativă între rata capitalurilor proprii ale unei companii și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H4.2. Există o relație semnificativă între durata de rambursare a datoriilor societății exprimată în ani și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H5. Există o relație semnificativă între performanța financiară a companiei și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H5.1. Există o relație semnificativă între randamentul investițional și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H5.2. Există o relație semnificativă între fluxul de numerar al companiei raportat ca procent din cifra de afaceri și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

H6. Există o relație semnificativă între performanța și stabilitatea financiară a companiei și gradul de raportare obligatorie a informațiilor non-financiare.

Tabelul 9. Statistica descriptivă pentru datele analizate în legătură cu H4, H5 și H6				
	Stabilitate financiară	Situația profiturilor	Rezultatul final	Nr. de cuvinte referitoare la aspecte ce țin de raportarea non-financiară
Media	2,39	3,69	3,04	54,11
Maxim	3,50	5,00	4,00	145,00
Minim	1,00	1,00	1,00	0,00
Range	2,50	4,00	3,00	145,00
Mediana	3,00	3,50	3,25	38,50
Prima quantilă	1,63	3,00	2,50	23,00
A treia quantilă	3,00	5,00	4,00	74,75
Inter-Quartile Range	1,38	2,00	1,50	51,75
Deviația standard	0,92	1,20	0,97	46,15
Număr	18,00	18,00	18,00	18,00
Eroarea standard	0,22	0,28	0,23	10,88
Skewness	-0,60	-0,52	-0,69	0,96
Kurtosis	-1,27	-0,33	-0,61	-0,34

Sursa: Prelucrările autorilor.

Rezultatele analizei de regresie arată că în cazul tuturor ipotezelor modelul nu are valoare predictivă,

| așa cum relevă valorile indicatorilor-cheie prezentați în Tabelul 10.

Tabelul 10. Rezultatele analizei de regresie					
	Variabila independentă	Variabila dependentă	R pătrat ajustat	Testul de semnificație F	Probabilitatea
H1.1	I1 Rata capitalurilor proprii	Nr. de cuvinte referitoare la aspecte ce țin de raportarea non-financiară	0,05412728	0,17926442	0,20545918
H1.2	I2 Durata de rambursare a datoriei în ani		-0,06154015	0,90575879	0,04959165
H2.1	I3 Randamentul investițional		-0,00533237	0,35434902	0,04797894
H2.2	I4 Fluxuri de numerar ca procent din cifra de afaceri		-0,02649970	0,46467471	0,01200184
H3	Statusul financiar global		-0,05363722	0,71853062	0,09298544
H4.1	I1 Rata capitalurilor proprii	Numărul de rezerve din raportul de audit	-0,09083446	0,97860556	0,28689792
H4.2	I2 Durata de rambursare a datoriei în ani		-0,06995818	0,65162353	0,70111137
H5.1	I3 Randamentul investițional		-0,08145581	0,76229062	0,94166309
H5.2	I4 Fluxuri de numerar ca procent din cifra de afaceri		0,05957507	0,21148411	0,05381028
H6	Situația financiară generală		0,13794382	0,77356949	0,41840477

Sursă: Prelucrările autorilor.

Concluzii

Industria agroalimentară se confruntă în prezent cu numeroase provocări, printre care: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, suplimentarea producției pentru hrănirea unei populații mondiale în creștere, precum și furnizarea de materii prime pentru intensificarea producției de biocombustibil. Pe acest fundal, cercetarea a vizat companiile cotate la Bursa de Valori București, care operează în sectoarele agricultură, silvicultură și piscicultură.

Analiza a arătat că în ceea ce privește stabilitatea financiară, situația poate fi apreciată ca fiind „medie”, în timp ce, în termeni de profituri, starea acestor companii tinde să fie una nefavorabilă. Unele dintre companii sunt expuse la faliment.

În ceea ce privește opinia auditorilor referitoare la situațiile financiare ale societăților selectate, situația este

diferită: unele companii au primit o opinie modificată, în timp ce altele beneficiază de o opinie nemodificată.

Referitor la raportarea problemelor de sustenabilitate în raportul elaborat în conformitate cu Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare din România nr. 1/2006, o astfel de raportare este rară și deloc detaliată. Majoritatea companiilor precizează că au autorizațiile de funcționare, sanitare, veterinare și de mediu prevăzute de lege pentru activitățile pe care le desfășoară; conform prevederilor legale, operațiunile lor nu au un impact semnificativ asupra mediului înconjurător; prezintă situația litigiilor privind încălcarea reglementărilor de mediu.

Analiza de regresie nu a indicat o relație semnificativă între performanța și stabilitatea financiară a companiei, pe de o parte, și tipul opiniei de audit/gradul de raportare de informații non-financiare, pe de altă parte. Cercetările viitoare se vor extinde asupra altor medii de raportare, cum ar fi paginile web ale companiilor selectate sau alte rapoarte emise pentru acționari.

BIBLIOGRAFIE

1. Argiles, J.M. și Slof, E.J. (2001), New opportunities for farm accounting, *The European Accounting Review*, vol. 10, nr. 2, pp. 361–83.
2. Bosch, J. M. A., Sabata Aliberch, A. și García Blandón, J. A (2012), Comparative Study of Difficulties in Accounting Preparation and Judgement in Agriculture Using Fair Value and Historical Cost for Biological Assets Valuation, *Revista de Contabilidad*, vol. 15, nr. 1, pp. 109-142, doi: [http://dx.doi.org/10.1016/S1138-4891\(12\)70040-7](http://dx.doi.org/10.1016/S1138-4891(12)70040-7).
3. CNVM (2006), Regulamentul nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare, [pdf] Disponibil la: <http://www.asfromania.ro/files/capital/regulamente/2006/Regulamentul-01-2006.pdf>, [Accesat pe 25 martie 2016].
4. Ionașcu, I. (1997), *Epistemologia contabilității*, București: Editura Economică.
5. Jack, L.(2007), Accounting, post-productivism and corporate power in UK food and agriculture, *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 18, nr. 8, pp. 905-931, doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.cpa.2006.04.004>.
6. Jensen, M. (1976), Reflections on the State of Accounting Research and the Regulation of Accounting, în volumul *Conflicts and Compromises in Financial Reporting*, editat de Burton, J. C., Stanford Lectures in Accounting. Palo Alto, CA: Stanford Graduate School of Business, pp. 11-19, doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.321522>.
7. Juchau, R. și Hill, P. (2000), *Agricultural accounting: perspectives and issues*, University of London: Wye College.
8. Mocanu, M. (2015a), Reporting in Agriculture, Forestry and Fishery. The Case of Romania, 1st International Conference on Business Management „New Challenges in Business Research”, Valencia, Spania, doi: <http://dx.doi.org/10.4995/ICBM.2015.1418>.
9. Mocanu, M. (2015b), Research Methods in the Field of Accounting. The Case of Romania, *Proceedings of the 14th European Conference on Research Methodology for Business and Management Studies*, Bezzina, F. și Cassar, V. (ed.), Reading: Academic Conferences and Publishing International Limited.
10. Mocanu, M. (2011), Sociological Perspectives on Financial Auditing, *Actual Problems of Economics*, vol. 126, nr. 12, pp. 391-399.

11. O'Brien, D., Shalloo, L., Crosson, P., Donnellan, T., Farrelly, N., Finnan, J., Hanrahan, K., Lalor, S.; Lanigan, G., Thorne, F. și Schulte, R. (2014), An evaluation of the effect of greenhouse gas accounting methods on a marginal abatement cost curve for Irish agricultural greenhouse gas emissions, *Environmental Science & Policy*, vol. 39, mai 2015, pp. 107-118, doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.envsci.2013.09.001>.
12. Păunescu, M. (2015), The Quality of Independent Auditors Reports – Is it Room for Improvement?, *Audit Financiar*, vol. 13, nr. 130(10), pp. 61-68.
13. Probst, J. H. (2008), Bilanzen lesen leicht gemacht. Zahlen richtig analysieren und interpretieren, München: Redline Wirtschaft, FinanzBuch Verlag GmbH.
14. Remenyi, D., Williams, B., Money, A. și Swartz, E. (1998), *Doing Research in Business and Management: An Introduction to Process and Method*, London: Sage.
15. Robson, C. (2002), *Real World Research*, 2nd Edition, Oxford: Blackwell.
16. Saunders, M., Lewis, P. și Thornhill, A. (2007), *Research methods for business students*, 4th Edition, Harlow: Pearson Hall.
17. Saunders, M., Lewis, P. și Thornhill, A. (2009), *Research methods for business students*, 5th Edition, Harlow: Pearson Hall.
18. Țurlea, E. și Mocanu, M. (2010), Reflections upon the Accountability of Management and Auditors in Evaluating Going Concern, *Audit Financiar*, vol. 8, nr. 1, pp. 24-31.
19. Țurlea, E., Ștefănescu, A. și Mocanu, M. (2010), Financial Audit in an Arena Context. An Analysis at the Meso-Level, *Annales Universitatis Apulensis, Series Oeconomica*, vol. 12, nr. 1, pp. 325-331.
20. Whittaker, C., McManus, M. și Smith, P. (2013), A comparison of carbon accounting tools for arable crops in the United Kingdom, *Environmental Modelling & Software*, vol. 46, august 2013, pp. 228-239, doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.envsoft.2013.03.015>.